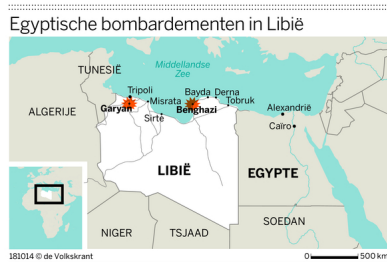

Egypte mengt zich in strijd Libië

Een colonne van islamistische milities in Derna. De noordoostelijke stad heeft zich loyaal verklaard aan Islamitische Staat.

Foto Reuters

BEIROET

In Libië woeden hevige gevechten tussen islamisten en hun tegenstanders, net als elders in de regio. Egypte, dat zichzelf ziet als aanvoerder van de strijd tegen islamisme, kiest partij.

VAN ONZE CORRESPONDENT REMCO ANDERSEN

Egyptische straaljagers bombarderen sinds deze week de oost-Libische stad Benghazi. Daar woeden de hevigste gevechten sinds de val van Kadhafi in 2011. Terwijl rivaliserende partijen elkaar op de grond bestrijden, mengen hun regionale sponsors zich steeds meer in de strijd.

'Libië is een slagveld geworden voor regionale conflicten,' zei de Libische minister van Buitenlandse Zaken, Mohamed al-Dairi, tegen de pan-Arabische krant Asharq al-Awsat.

De scheidslijn in Libië loopt grofweg tussen islamisten (van redelijke tot extreme lieden) en hun tegenstanders. Deze strijd speelt zich elders in de regio ook af, met

name in Egypte. Daar is ze vooraansnog gewonnen door de autoritaire anti-islamisten rondom voormalig legerleider - inmiddels president - Abdel Fattah al-Sisi. Die wipte vorig jaar de gekozen Moslimbroeder Mohammed Morsi uit zijn presidentszetel, en voert sindsdien een heksenjacht op iedere Moslimbroeder - of andere tegenstander - die hij vinden kan.

In Libië voert voormalig rebellenleider Khalifa Hefter, volgens tegenstanders een lokale variant van Sisi, op eigen houtje een vergelijkbare strijd tegen islamisten die het gezag van de regering niet erkennen. Egypte, Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten hebben zich achter Hefters pro-regeringscoalitie geschaard. Hij wordt bijgestaan door voormalige Kadhafi-aanhangers en milities uit het westelijke Zintan. De islamisten worden gesteund door Qatar en Turkije, die de politieke islam in de regio willen versterken.

De nieuwste veldslag in Libië begon met beschietingen van Hefter, bijgestaan door gewapende burgers, op islamistische milities in Benghazi. Tijdens de derde dag van gevechten daar stierven gisteren zeker 14 mensen, waarmee het totaal deze week op minstens 31 komt. Ook nabij Tripoli en in de noordwestelijke stad Gharyan strijden milities met elkaar.

Hefter wordt geholpen door Egyptische oorlogsvliegtuigen, zo meldden getuigen en twee anonieme Egyptische functionarissen aan persbureau Associated Press (AP). Egypte ontkent betrokkenheid.

Maar volgens de twee Egyptische functionarissen zijn de bombardementen het begin van een grote operatie onder leiding van Caïro, dat politieke islamitische bewegingen vijandig gezind is. Volgens hen heeft Egypte recentelijk Libische militairen

getraind om in te grijpen in hun thuisland. De operatie moet binnen drie tot zes maanden leiden tot herstel van het regeringsgezag over Benghazi.

Sinds de val van Kadhafi is Libië in de greep van gewapende groepen die elk vechten voor hun eigen belangen. Toen parlamentsverkiezingen dit jaar teleurstellende resultaten hadden voor islamisten, weigerden sommigen van hen hun macht uit handen te geven.

Islamistische milities veroverden Benghazi en het grootste deel van Tripoli, brachten het ontbonden parlement opnieuw in zitting, en vormden hun eigen regering. De nieuw gekozen en internationaal erkende regering werd gedwongen uit te wijken naar de oostelijke stad Tobruk.

Te midden van deze wetteloosheid trekken radicale groeperingen macht naar zich toe. Ansar al-Sharia, bekend van de aanslag op de Amerikaanse ambassade in 2012, speelt een hoofdrol in de islamistische coalitie en is de feitelijke machthebber in Benghazi. De noordoostelijke stad Derna heeft zich onlangs zelfs loyaal verklaard aan Islamitische Staat.

Egypte ziet zichzelf als regionaal aanvoerder van de strijd tegen islamisme. Caïro is bovendien bang voor extremisme aan haar westelijke grens. Sisi's regering vreest dat Libische extremisten samen gaan werken met Egyptische jihadisten, die oorlog voeren tegen de staat.

Nu al vinden Libische wapens de weg naar Egyptische radicalen. 'Dit is een strijd voor Egypte, niet voor Libië,' zei een Egyptische functionaris tegen AP, als verklaring voor het Egyptisch ingrijpen in Libië.

De vraag is of het wat oplevert voor Libië. 'Op lange termijn heeft het negatieve gevolgen,' zegt Claudia

Gazzini, analist bij International Crisis Group, vanuit Libië. 'De Egyptische hulp zorgt ervoor dat de ene partij zich sterker voelt en het idee krijgt dat een dialoog niet nodig is, terwijl de woede van de (islamistische) oppositie juist wordt gevoed. De kans bestaat dat groepen die tot nu toe aan de zijlijn staan, maar de islamisten ideologisch steunen, zich actief in de strijd gaan mengen.'

'IS HEEFT STRAALJAGERS'

In Syrië oefenen strijders van Islamitische Staat met straaljagers die buit zijn gemaakt op de luchtmacht van de Syrische president Bashar al-Assad. Iraakse oud-militairen die zijn overgelopen naar de jihadisten zouden hen op een luchtmachtbasis in de Syrische stad Aleppo trainen. Dat meldt het Syrisch Observatorium voor de Mensenrechten, dat met een groot bronnennetwerk de oorlog op de grond volgt. Het Amerikaanse leger zegt niets te weten over vliegtuigen van IS. IS zou drie toestellen, vermoedelijk verouderde MiG 21 en 23's, in handen hebben.